

حقیقت عشق را با من بگو

نگاهی به معروف‌ترین اشعار عاشقانه

از ویلیام شکسپیر

تا باب دیلن

ساندرا رو

مترجم: پویه صمیمی

نشرخه

کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

- سرشناسه : رو، ساندرا
 Roe, Sandra
 عنوان و نام پدیدآور : حقیقت عشق را با من بگو : نگاهی به معروف‌ترین اشعار عاشقانه از ویلیام شکسپیر
 نام مؤلفان/مترجمان : ساندرا رو، مترجم پویه صمیمی.
 مشخصات نشر : ۱۳۶۰
 مشخصات ظاهری : ۱۲۶ ص : ۱۴-۲۳-۸۴۲۳-۱۴-۲
 شابک : ۹۷۸-۶۲۲-۸۴۲۳-۱۴-۲
 وضعیت فهرست نویسی : فیبا
 یادداشت : زبان: فارسی-انگلیسی.
 یادداشت : عنوان اصلی: How Love Poems Work : From William Shakespeare to Bob Dylan, 2020
 عنوان دیگر : نگاهی به معروف‌ترین اشعار عاشقانه از ویلیام شکسپیر تا باب دیلن.
 موضوع : شعر عاشقانه انگلیسی -- مجموعه‌ها
 Love poetry, English -- Collections
 شعر عاشقانه انگلیسی -- ترجمه‌شده به فارسی -- مجموعه‌ها
 Love poetry, English -- Translations into Persian -- Collections
 شعر عاشقانه انگلیسی -- تاریخ و نقد -- مجموعه‌ها
 Love poetry, English -- History and criticism -- Collections
 شناسه افزوده : صمیمی، پویه، ۱۳۵۸-، مترجم
 رده‌بندی کنگره : PR۵۰۲
 رده‌بندی دیویی : ۱ / ۸۰۸
 شماره کتابشناسی ملی : ۹۷۵۵۹۶۵
 اطلاعات رکورد کتابشناسی : فیبا

www.ketab.ir

حقیقت عشق را با من بگو
نگاهی به معروف ترین اشعار عاشقان و پیام شکسپیر تا باب دین

نویسنده: ساندرا رو

مترجم: پویه صمیمی

ناشر: نشر خزه

چاپ اول: ۱۴۰۳

شمارگان: ۳۰۰ نسخه

۱۲۶ صفحه

صفحه آرای: مریم نطقی طاهری

طراحی جلد: غزل فرجی

چاپ و صحافی: پردیس دانش

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۸۴۲۳-۱۴-۲

khazepub@gmail.com

khazepub

فهرست

پیشگفتار.....	۹
مقدمه: تاریخچه‌ای کوتاه از شعر عاشقانه.....	۱۱
ویلیام شکسپیر.....	۱۹
کریستوفر مارلو.....	۳۱
جان دان، اندرو مارول و شاعران سبک متافیزیک.....	۳۷
رابرت برنز.....	۵۳
الیزابت برت براونینگ.....	۵۹
رابرت براونینگ.....	۶۵
کریستینا روستی.....	۷۵
دبلیو. اچ. آودن.....	۹۳
باب دیلن.....	۱۱۳
منابع.....	۱۲۵

پیشگفتار

یک قصه بیش نیست غم عشق، وین عجب
کز هر زبان که می‌شنوم، نامکرر است

شعر و شاعری یکی از آشنا ترین شیوه‌های بیان احساسات عاشقانه است. خواننده‌ی ایرانی از کتاب‌های اشعار عاشقانه آشنا می‌شود و سال‌ها بعد خود در اثر جادوی عشق آنها را عمیقاً درک می‌کند، اما کمتر می‌تواند به اشعار عاشقانه‌ی سایر ملل در قالب یک کتاب دسترسی داشته باشد. در واقع انگیزه‌ی اصلی ترجمه‌ی کتاب پیش رو را باید به‌زورم آشنایی بیشتر جامعه‌ی ایرانی با اشعار عاشقانه‌ی ملت‌های دیگر به‌ویژه شاعران انگلیسی‌زبان دانست. اگرچه ترجمه‌ی تعدادی از این اشعار به صورت موردی و پراکنده در نشریات منتشر شده است، ضرورت دسترسی علاقه‌مندان ایرانی به مجموعه‌ای مستقل، شامل مشهورترین اشعار عاشقانه‌ی انگلیسی در قالب یک کتاب مشهود بوده و هست.

گفتمنی است بخشی از زیبایی شعر وابسته به وزن و آواهای به‌کار رفته در آن است که در ساختار زبان‌های گوناگون، اشکال متفاوتی دارد. به همین دلیل بخشی از لذت زیباشناسانه‌ی اشعار در ترجمه از دست می‌رود و امکان بیان معنای اثر همراه با ظرافت‌های زیباشناسانه‌ی

صوری و سبکی، به تمامی وجود ندارد. از این رو، متن اصلی اشعار در کتاب حاضر در کنار ترجمه‌ی فارسی قرار داده شده تا خوانندگان علاقه‌مند بتوانند این وجه از اشعار را با رجوع به متن اصلی درک کنند. از سوی دیگر، نظر به تفاوت ترجمه‌ی تعدادی از اشعار این کتاب با نمونه‌هایی که پیشتر توسط سایر مترجمان به فارسی برگردانده شده است، وجود متن انگلیسی اشعار در کنار متن فارسی باعث می‌شود تا خوانندگان در صورت تمایل بتوانند معنای مدنظر شاعر را خود ارزیابی کنند، همچنین به بررسی تفاوت‌ها در این ترجمه‌ها و مقایسه‌ی آنها با یکدیگر بپردازند.

در پایان بر خود لازم می‌دانم از ناشر محترم، جناب آقای محسن فرجی، که امکان انتشار این کتاب را فراهم کردند و همچنین دوست گرامی سرکار خانم دکتر فاطمه شاهرودی که در این راه همراه و مشوق من بودند، کمال قدردانی خود را بیان کنم. امید است که این کتاب دریچه‌ای به درک مفهوم عشق و نحوه‌ی بیان آن توسط شاعران غیر ایرانی باشد.

پویه صمیمی

تابستان ۱۴۰۳

مقدمه

تاریخچه‌ای کوتاه از شعر عاشقانه

ما به چه دلیل جذب اشعار عاشقانه می‌شویم؟ چرا شعر چنین ابزار محبوبی برای ابراز عشق است؟ این کتاب با نگاه به برخی از زیباترین اشعار عاشقانه در زبان انگلیسی پاسخ این سوال را می‌دهد.

عشق یکی از اولین و ماندگارترین موضوعات شعر است. در واقع قدمت شعر عاشقانه می‌تواند به قدمت شعر به معنای کلی باشد. قدیمی‌ترین اشعار باقیمانده - که برخی از آنها تا چهار هزار سال قدمت دارند - قدمتشان به دوران سومری‌های باستان برمی‌گردد - اشعاری مرتبط با امر الهی و یا عشق رمانتیک هستند.

زبان پیچیده و عمیق یک شعر، به همراه لایه‌های تعاملی تصویر، ایده و ضرباهنگ، مشترکات زیادی با پیچیدگی عشق دارد. شعر یک ابزار ارتباطی مناسب برای بیان عشق است، چرا که می‌تواند مانند عشق زیبا و غم‌انگیز، شگفت‌انگیز و دشوار باشد. می‌توان گفت شعر خود استعاره‌ای از عشق است و هر دو بیش از آنچه در موردشان سخن رفته جای صحبت دارند. محبوبیت شعر عاشقانه در طول سال‌ها نشان می‌دهد که خوانندگان علاقه‌ی زیادی به مواجهه‌ی ادبی با عشق دارند و می‌خواهند که احساسات و تجربیاتشان از

خلال کلمات برای خودشان بازتاب داده شوند. خواندن شعر بارقه‌هایی از فهمیده شدن را به ما نشان می‌دهد و از آنجا که احساس می‌کنیم درک شده‌ایم تسلی پیدا می‌کنیم. در آن لحظه‌ی همدردی است که انسان احساس امیدواری و حتی تغییر می‌کند. این همدلی، این اتصال شفافبخش، با واژه‌ی کاتارسیس^۱ در یونان باستان تعریف شده است، واژه‌ای که هنوز هم در هنگام صحبت از قدرت هنر در درمان زخم‌های قدیمی مورد استفاده قرار می‌گیرد.

در چند پاراگراف بعدی نگاهی گذرا به روند مدرن شعر عاشقانه می‌اندازیم، روندی که در قرن سیزدهم در ایتالیا آغاز شد. سپس به چند شاعر خواهیم پرداخت. در ابتدا به شکسپیر، قرن شانزدهم، انگلستان. در ادامه برخی از شاعران بهترین نویسندگان انگلیسی‌زبان را بررسی خواهیم کرد. بررسی شعر این شاعران نمایانگر شیوه‌های مختلفی است که آنها هنگام نوشتن در مورد عشق انتخاب کرده‌اند.

اما شعر عاشقانه هرگز فقط در مورد عشق نیست و معانی آن به عرصه‌های دیگر زندگی هم تسری پیدا می‌کند. این ویژگی خاصه در شعر شاعران متأخری چون دبلیو. اچ. آودن و باب دیلن دیده می‌شود.

* * *

۱. Catharsis تصفیه و تزکیه‌ی نفس به وسیله‌ی هنر. یک واژه‌ی یونانی به معنای تطهیر، تزکیه و تخلیص که بعدها به یک واژه‌ی علمی برای محققان تبدیل شده است. این واژه از کلمه‌ی یونانی کاتارین به معنی «پاک کردن» گرفته شده و در ادامه‌ی تطور از حوزه‌ی مذهب، پزشکی و دیگر حوزه‌های عالمانه‌ی یونانی به مباحث معاصر راه یافته است. فرهنگستان زبان و ادب فارسی «روان‌پالایی» را به ازای آن تصویب کرده است. م. (تا پایان کتاب، هر جا در انتهای پانویس «م» آمده، مطلب متعلق به مترجم است و هر جا نوشته شده «ن»، متن مذکور از نویسنده‌ی کتاب است)

امروزه بیشتر گمان می‌رود که نوشتن شعر یک عمل شخصی و خصوصی است، اما همیشه این گونه نبوده است. در اروپای قرن سیزدهم، زمانی که جامعه تحت سلطه‌ی فئودالیسم و کلیسای کاتولیک قرار داشت، تروبادورها^۱ داستان‌های عاشقانه‌ی خود را با آواز خواندن به زبان بومی به دربار اشراف رساندند. این داستان‌ها با اشعاری در سبک و سیاق مشخص، قابل پیش‌بینی و تکراری به این منظور نوشته شده بودند که نه در سکوت روی صفحه بلکه با صدای بلند خوانده شوند. این اشعار تقریباً همیشه خطاب به یک بانو از طبقه‌ی بالا بودند که زیبا، اخلاق‌مدار و دست‌نیافتنی پنداشته می‌شد. در این اشعار یک فاصله‌ی ضروری بین شاعر و سوژه وجود داشت. بالا بودن موقعیت اجتماعی بانو و جایگاه پایین شاعر فاصله‌ای غیرقابل‌گذار را خلق می‌کرد و شاعر آن را با تمنا و اشتیاق پر کند.

جودی اسپروکستون^۲ در کتاب *مقدمه‌ی عشق: شعر عاشقانه از اولین سونت‌ها تا قرن هفدهم*^۳ طی شرح مفصلی از روند شکل‌گیری شعر عاشقانه در اروپا توضیح می‌دهد که «در این دوران وضعیت کلی توسط شاعر/ شخصیت به خود نسبت داده شده با حالت فرمانبرداری که توسط کلیسا و نظام فئودالی ترویج می‌شد سازگار است [...] در این دوران کلیسا و جامعه‌ی فئودالی بسیار قدرتمند بودند.» یک شاعر معمولی تروبادور «خود را از اساس بدون هیچ گونه محوریتی می‌بیند و تنها انگیزه‌اش ستایش بانوست» و خلاصه اینکه در شعر چنین شعرایی هیچ درجه‌ای از «خودآگاهی و توجه به خود»

۱. Troubadours افرادی که در اروپای قرون وسطی در محدوده‌ی کشورهای فرانسه، آلمان و ایتالیا خود ترانه می‌سرودند و خودشان هم آن را اجرا می‌کردند. م

۲. Judy Sproton نویسنده، محقق و مدرس در دانشگاه بیرمنگام. م

۳. The Idiom of Love: Love Poetry from the Early Sonnets to the Seventeenth Century. International Publishers Marketing. 2002.

آن گونه که در اشعار متأخری مانند اشعار شکسپیر رایج است به چشم نمی خورد. (به زودی به اشعار شکسپیر می پردازیم.)

در کنار ترانه های تروبادورها، نوع دیگری از شعر غنایی در اروپای قرن سیزدهم در حال ظهور بود. در دربار فردریک دوم^۱، پادشاه سیسیل، سبکی از شعر در حال شکوفایی بود که با تأکید بر پاسخ هر فرد به تجربیات شخصی، شکل گیری رنسانسی در اروپا را پیش بینی می کرد: رنسانسی به نام سونت^۲. اعتبار خلق سونت به وکیل و سراینده ی اشعار عاشقانه، ژاکومو دلنتینو^۳ داده شده است. دلنتینو، اکتاو^۴ (یک شعر با هشت خط که در ترانه های سنتی دهقانان سیسیلی دیده می شود) را انتخاب کرد و به آن یک

۱. Lyrics در یونان باستان شعر بود که به همراه بریط، یک ساز زهی خوانده می شد. امروزه تصور رایج از ترانه شعری کوتاه است که به بیان افکار و احساسات شخص می پردازد بی آنکه مانند اشعار حماسی و روایی به طرح موضوع و ساخت شخصیت ها بپردازد. ترانه ها نیازی به قافیه یا وزن معادل ندارند، اگرچه در عمل بسیاری از آنها دارای قافیه هستند. برخی از شناخته شده ترین ترانه های تمام دوران ترانه هایی هستند که با موسیقی همراه شده اند. ن

۲. Frederik II ۱۱۹۴-۱۲۵۰. فرمانروای امپراطوری مقدس روم. م

۳. Sonnet در فارسی برای اصطلاح Sonnet از معادل هایی چون «غزل»، «تغزل» و «غزلواره» استفاده کرده اند، اما من به عنوان مترجم ترجیح می دهم از همان «سونت» استفاده کنم، چراکه واژه ی سونت به خوبی نشان می دهد که قالب شعری مورد بحث، قالب فرنگی جدیدی است که هیچ ربطی به غزل و دیگر قالب های رایج در زبان فارسی ندارد و خواننده نباید توقع داشته باشد با شعری شبیه یا حتی نزدیک به غزلیات فارسی مواجه شود. تنها مشابهتی که بین غزل های فارسی و سونت های عاشقانه وجود دارد این است که هر دو کم و بیش به موضوعات عاطفی و عاشقانه می پردازند. م

۴. Giacomo da Lentino شاعر ایتالیایی قرن سیزدهم. او شاعر ارشد مکتب سیسیلی و سردقتردار دربار امپراتور مقدس روم، فردریک دوم بود. م

۵. Octave اکتاو از کلمه ی لاتین octāva مشتق شده است که به معنی «قسمت هشتم» است. اکتاو یک نوع شعر است، شامل هشت خط. به عبارت ساده، یک اکتاو می تواند هر بندی در یک شعر باشد که دارای هشت خط است، و می تواند مقفا یا بی قافیه باشد. ن

سستت^۱ (شامل شش خط) اضافه کرد. این شعر چهارده خطی جدید با خود روش جدیدی برای نوشتن و تفکر به ارمغان آورد؛ شعری که بیش از قبل، شخصی و بازتاب دهنده‌ی احساسات است و همچنین نشان از خودآگاهی بیشتر دارد. در سونت آشوب و جدال در قلب خود عاشق است. اسپروکستون در مطلبی که توصیف خوبی از چگونگی کارکرد سونت ارائه می‌دهد، می‌نویسد:

سونت در فضای کوتاه چهارده خطی، گذشته و حال را درهم می‌آمیزد. تجربه‌ی فعلی نویسنده، آنچه را که او در زمان حال با آن دست‌وپاگیر است در هشت خط اول بیان می‌کند و بعد با تغییر ناگهانی زاویه‌ی دید، در نتیجه‌گیری شش خطی، جنبه‌ی دیگری اضافه می‌شود که همان‌طور که احساس شخصی نویسنده به ماجراست. طرح و ساختار سونت چهارده خطی را از طریق محتوایی که به سادگی ارائه نمی‌شود و همچنین به شیوه‌ای بسیار خاص که کار خود نویسنده است پیش می‌برد. قدرت یک سونت به عزم نویسنده‌اش بستگی دارد و برخلاف ترانه‌های تروبادورها قرار نیست توجهی به سلیقه‌ی مخاطب داشته باشد و مطابق عادت و عرف شکل بگیرد. سونت از احساسات نویسنده و روش‌های بسیار شخصی مواجهه با آن حرف می‌زند. با این حال نویسنده در روند خلق یک سونت و در حین بیان احساس خود قادر است به احساس شخصی خواننده‌ی خود نیز نزدیک شود. و این روشی است از اساس هوشمندانه و صمیمی برای نوشتن.

۱. Sestet شش خط آخر یک سونت. م

فرانچسکو پترارک^۱ (۱۳۰۴-۱۳۷۴) شاعر، محقق و ادیب ایتالیایی است. بسیاری او را اولین سراینده‌ی سونت می‌دانند. او شکلی از سونت را معرفی کرد که مورد توجه عموم قرار گرفت و به عنوان سونت پترارکی شناخته شد. در خلق این شکل از سونت او تحت تأثیر نویسندگان قدیمی به‌ویژه سیاستمدار رومی، سیسرون^۲ (۱۰۶-۴۳ قبل از میلاد) و نظریه‌پرداز الجزایری، آگوستین مقدس^۳ (۳۵۴-۴۳۰ بعد از میلاد) بود و از آنها احترام و اهمیت دادن به تجربه‌ی فردی را آموخت.

پترارک علاقه داشت که شدت عشق را در اشعارش بازسازی کند. او، هم روی خود تجربه و هم بر «آگاهی و شناخت از خود» که پیش‌آورنده‌ی چنین تجربه‌ای است تمرکز کرد. پترارک به جهت استفاده‌ی قابل توجه از تصاویر مشهور است؛ تصاویری که در حد ظرفیت، خود تبدیل به نقطه‌ای برای برانگیختن تجربه‌ی عشق شد. او در اشعارش از عشق به عنوان

۱. Francesco Petrararch اندیشمند، تاریخ‌نگار، نویسنده، شاعر، انسان‌شناس و انسان‌گرای ایتالیایی. او به‌عنوان اولین شاعر مدرن و از متقدمان انسان‌گرایی شناخته می‌شود. شاعران انگلیسی‌زبانی مانند جفری چاوسر، ویلیام شکسپیر و ادmond اسپنسر از سونت‌های زیبای او تأثیر زیادی گرفته‌اند. همچنین دانش وسیع او از نویسندگان کلاسیک و احیای دوباره‌ی زبان لاتین باعث شده او را به‌عنوان اولین و بزرگ‌ترین انسان‌شناس یاد کنند. وی همچنین نقش مهمی در پیشرفت زبان ایتالیایی به‌عنوان یک زبان ادبی داشت. م

۲. Marcus Tullius Cicero سیسرون یا کیکرو یا چیچرو، سیاستمدار و فیلسوف معروف جمهوری روم. او را یکی از بزرگ‌ترین سخنوران و سبک‌نویسان نثر روم می‌دانند. م

۳. Saint Augustine آگوستین مقدس، زاده‌ی شهر تاگاست، واقع در امپراطوری روم، الجزایر امروزی، از تأثیرگذارترین فیلسوفان و اندیشمندان مسیحیت در دوران باستان و اوایل قرون وسطی. او از شکل‌دهندگان سنت مسیحیت غربی (کاتولیک و پروتستان) به حساب می‌آید. م

«انفجاری» یاد می‌کند که زمانی که عاشق آماده نیست، اتفاق می‌افتد و همان وقت کوپیدو^۱ تیری از کمان به چشمان و قلب عاشق پرتاب می‌کند.

دویست سال بعد، در اوایل قرن شانزدهم، شاعر و سیاستمدار انگلیسی، توماس وایت^۲ (۱۵۰۳-۱۵۴۲) سونت را به انگلیسی‌زبانان معرفی کرد و از آن پس سونت تبدیل به قالب منتخب شاعران در انگلستان دوران الیزابت شد. بعدها ویلیام شکسپیر (۱۵۶۴-۱۶۱۶) این فرم را با گسترش دامنه‌ی تصاویر خود توسعه داد. تصاویر سونت‌های او دارای پیچیدگی و غنای بی‌سابقه‌ای هستند و به همان اندازه که تأثیر پترارک در سونت ایتالیایی یک ارتباط همیشگی بین این سبک و نام او ایجاد کرد، نسخه‌ی انگلیسی فرم سونت هم به سونت شکسپیری شناخته شده است.

در ادامه به برخی از سونت‌های معروف شکسپیر می‌پردازیم. سپس چند شعر می‌خوانیم از معاصران شکسپیر، شاعرانی چون کریستوفر مارلو (۱۵۶۴-۱۵۹۳) و جان دان (۱۵۷۲-۱۶۳۱). سپس به رابرت اندرو مارول (۱۶۲۱-۱۶۷۸)، رابرت برنز (۱۷۵۹-۱۷۹۶)، الیزابت برت براون (۱۸۱۴-۱۸۸۹)،

۱. Cupido کوپیدو، کوپید یا کوپیدون در اساطیر رومی همان الهه‌ی عشق است. کوپیدو صورت لاتین این واژه است که به معنای میل یا خواش و آرزوست. او همچنین یک نام لاتین دیگر دارد و آن آمور است. کوپیدو پسر ایزدبانو ونوس (آفرودیت) و ایزد مارس است. در فرهنگ عامه، کوپیدو یا همان خدای عشق، به صورت کودکی برهنه مجسم شده که در حال تیراندازی با کمان خود است. این الهه الهام‌بخش عشق رمانتیک بوده و اغلب به عنوان نماد روز ولنتاین شناخته شده است. کوپیدو در فرهنگ کنونی نیز به طور کلی نماد عشق و معاشقه است. م

۲. Thomas Wyatt هدف وایت افزایش توان زبان انگلیسی و برابری با سایر زبان‌های اروپایی بود. شعر او به عنوان بخشی از جنبش پترارکیسم در ادبیات رنسانس در نظر گرفته می‌شود. بخش عمده‌ای از فعالیت‌های ادبی او شامل ترجمه و تقلید سونت‌های شاعر ایتالیایی پترارک است. م

کریستینا روستی (۱۸۳۰-۱۸۹۴) و دابیلو.اچ. آودن (۱۹۰۷-۱۹۷۳) مسیرمان را
تا به امروز ادامه می‌دهیم و با اشعار عاشقانه‌ی باب دیلن (۱۹۴۱-) به پایان
راه می‌رسیم.

www.ketab.ir